

ΟΙ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΣΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

ΑΦΟΡΜΗ ΓΙΑ ΤΟ ΑΡΘΡΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΕ Η ΕΚΔΟΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΕΔΕ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ «ΚΑΛΩΣ ΗΡΘΑΤΕ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ» ΤΗΣ JULIE MEYER.

Της Αγγελίνας Μιχαηλίδου*

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Πάντα υπήρχαν επιχειρηματίες στην ιστορία της ανθρωπότητας, άτομα με ισχυρό όραμα, που δεν δίσταζαν να επιχειρήσουν, δηλαδή να αναλάβουν πρωτοβουλία, να αξιολογήσουν τον κίνδυνο και να δράσουν. Απλά πάντα τους έλεγαν κάπως αλλιώς. Τι άλλο ήταν οι πρώτοι Έλληνες άποικοι, που με γνώμονα την αναζήτηση νέας πατρίδας για την επιβίωσή τους εξερεύνησαν τον τότε γνωστό κόσμο και ανέπτυξαν το εμπόριο; Τι άλλο ήταν οι σταυροφόροι, που με γνώμονα το θρησκευτικό οίστρο επέβαλαν την πολιτική και οικονομική τους κυριαρχία σε άλλους τόπους; Τέλος, πώς αλλιώς να ονομάσουμε τους πρωτοπόρους της βιομηχανικής επανάστασης, που αξιοποιώντας την πρωτόγνωρη δυνατότητα της μηχανής, του ατμού, του ηλεκτρισμού, εισήγαγαν τη «γραμμή παραγωγής» και όρισαν μια νέα εποχή στην κατανάλωση;

Σήμερα, με αφορμή την κρίση και την ανάγκη ριζικών αλλαγών, συζητάμε ξανά και ορίζουμε τα αυτονόητα. Δίνουμε έμφαση σε έννοιες που οι περισσότεροι από εμάς εφαρμόζουν στην επαγγελματική καθημερινότητά τους χωρίς να το συνειδητοποιούν: ορίζουμε με νέα οπτική την Επιχειρηματικότητα και την Καινοτομία. Επιχειρηματικότητα λοιπόν είναι η προσπάθεια μετατροπής της πρωτοβουλίας σε αποτέλεσμα και από αυτήν τη διαδικασία να προκύψει και οικονομικό κέρδος. Σύμφωνα με την αναφορά της J.M., επιχειρηματικότητα είναι η απόλυτη, η συνολική ευθύνη για αυτά που επιτρέπεις να συμβαίνουν γύρω σου, με στόχο την οικονομική ανάπτυξη.

ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η Επιχειρηματικότητα περιλαμβάνει σαν συστατικά την Καινοτομία, την ηγεσία, τη δι-

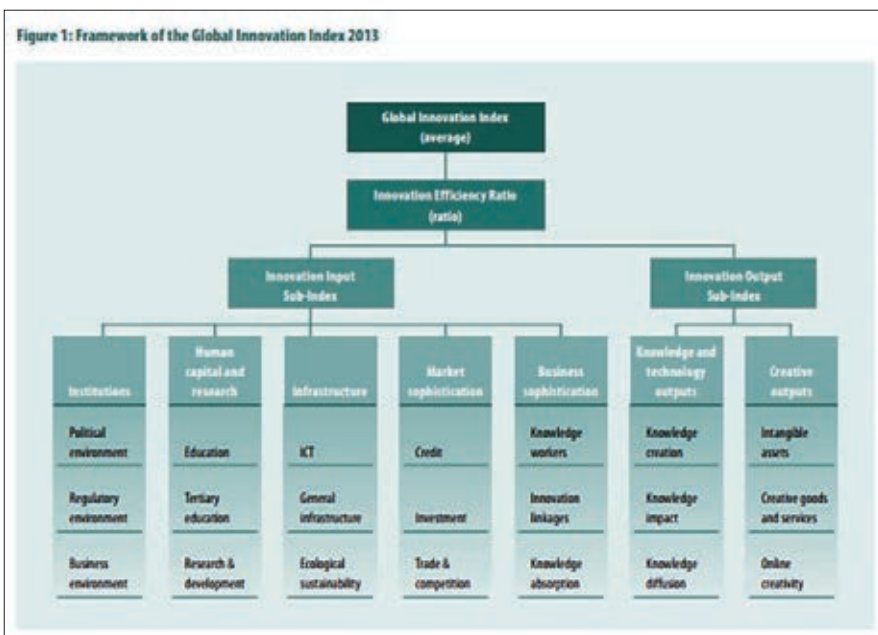
αχείριση και την ανάπτυξη της πρωτοβουλίας (Wikipedia). Πράγματι, λίγες πιθανότητες έχει να διακριθεί μια επιχειρηματική ιδέα αν δεν διαφέρει ριζικά από κάτι που προϋπάρχει ήδη στην αγορά, αν δεν προσφέρει δηλαδή μια καινοτομική προσέγγιση είτε ως προς το ίδιο το προϊόν είτε ως παροχή της υπηρεσίας. **Η Καινοτομία είναι το απαραίτητο συστατικό που θα δημιουργήσει νέες ανάγκες στον καταναλωτή, που θα διαμορφώσει μια νέα μέθοδο για τον τρόπο παραγωγής και που τελικά θα αλλάξει τη σχέση κόστους-οφέλους.** Πολλά τα παραδείγματα προϊόντων που έκαναν την διαφορά εισάγοντας μικρές αλλά ουσιώδεις διαφορές, οι οποίες επηρέασαν την τάση των καταναλωτών.

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Σ' αυτήν τη διαδικασία διαφοροποίησης πάντα σημαντικό ρόλο έπαιξε η τεχνολογία - π.χ. η εισαγωγή του ατμού, του τηλεφώνου κ.ά. Σήμερα, με την έννοια τεχνολογία αναφερόμαστε κυρίως στην ενιαία αντίληψη του κόσμου, που έφερε ραγδαία η ψηφιακή τεχνολογία δηλαδή στις Επικοινωνίες και την Πληροφορική (ΤΠΕ - Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών). Η Ευρωπαϊκή Ένωση δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην ανάπτυξη τους ως σημαντικό παράγοντα οικονομικής ανάπτυξης, ανταγωνιστικότητας και ενεργού συμμετοχής των πολιτών στην εκπαίδευση, την πολιτική, τον πολιτισμό κ.λπ.

ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Έτσι λοιπόν οι ΤΠΕ αποτελούν βάση για την ανάπτυξη της E & K τόσο για τις χώρες όσο και για τις εταιρίες. Χαρακτηριστικό είναι ότι οι παγκόσμιοι δείκτες που παρακολουθούν την ανάπτυξη των χωρών βαδίζουν περίπου παράλληλα στις αξιολογήσεις για την Καινοτομία και την Ανταγωνιστικότητα. Συγκεκριμένα αναφέρουμε ότι στην παγκόσμια κατάταξη Καινοτομίας μεταξύ των χωρών, κατατάσσεται στην κορυφή η Ελβετία, λαμβάνο-

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

ντας υπ’ όψιν ένα σύνολο παραγόντων, όπως η ευκολία να ξεκινήσει κάποιος επιχείρηση, το επίπεδο των σπουδών, η σύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά κ.ά. (βλ. Πίνακα 1). Η Ελλάδα βρίσκεται στην 55η θέση από 142 χώρες. (www.Globalinnovationindex.org).

(http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2013-14.pdf).

Ένας πολύ εντυπωσιακός παράγοντας, στον οποίο η Ελλάδα αποδεικνύεται ότι έχει καλή κατάταξη, είναι η συμμετοχή του πληθυσμού στην εκπαίδευση, η εισοδος στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και οι επιστημονικές δημοσιεύσεις. Εκεί όμως που καταγράφεται εμφανής ανάγκη σύνδεσης -ο χαμένος κρίκος- είναι η σχέση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας και την εφαρμοσμένη έρευνα. Αν αυτό γινόταν συστηματικά, η χώρα μας θα είχε ελπίδα να αξιοποιήσει «εντός των τειχών» το άξιο πνευματικό δυ-

ναμικό που πραγματοποιεί σημαντικές διακρίσεις στην εφαρμοσμένη έρευνα σε άλλες χώρες. Την ίδια διαπίστωση μπορεί να κάνει κανείς και σε ό,τι αφορά την κατάταξη των χωρών αναλόγως με τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας και τις πατέντες που κατατίθενται. Η Ελλάδα παραμένει στις κατώτατες θέσεις και το πιο απογοητευτικό είναι ότι δεν έχει καμία πρακτικά αυξητική τάση την τελευταία δεκαετία.

ΣΤΟΧΕΥΜΕΝΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Εδώ θα πρέπει να εντοπίσουμε τη συμπληρωματικότητα τριών βασικών συστατικών που προάγουν την Καινοτομία στις χώρες:

- Τα ερευνητικά κέντρα των μεγάλων ακαδημαϊκών ιδρυμάτων, που συνήθως δρουν in vitro, προάγοντας την έρευνα σε θεωρητικά πεδία.
- Τα ερευνητικά κέντρα των μεγάλων εταιριών που κάνουν εφαρμοσμένη έρευνα και ανάπτυξη για λογαριασμό των ιδίων των εταιριών και σε απολύτως στοχευμένα πεδία εφαρμογής.
- Τέλος, τα Κέντρα Αριστείας (Centers of Excellence), που αναπτύσσονται από κοινού από το ερευνητικό δυναμικό, χορηγούς, φορείς ανάπτυξης και την αγορά (ΑΕΙ και εταιρίες), με στόχο την προαγωγή πεδίων που έχουν πιθανότητες άνθισης και αξιοποίησης.

Τόσο οι εταιρίες όσο και τα κέντρα αριστείας εξετάζουν συγχρόνως και τις ιδέες μικρών σχηματισμών, νεοφυών επιχειρήσεων και μεμονωμένων ευρεσιτεχνών που αποτελούν πιθανούς στόχους μαζικότερης αξιοποίησης μιας ιδέας. Αυτό είναι το φαινόμενο που η J.Meyer ορίζει ως αναγκαιότητα συνύπαρξης και συνεργασίας μεταξύ «Δαβίδ & Γολιάθ», και συμβαίνει κυρίως μέσω της απορ-

Rank	Country	Score
1	Switzerland	66.6
2	Sweden	61.4
3	United Kingdom	61.2
4	Netherlands	61.1
5	United States of America	60.3
6	Finland	59.5
7	Hong Kong (China)	59.4
8	Singapore	59.4
9	Denmark	58.3
10	Ireland	57.9
11	Canada	57.6
12	Luxembourg	56.6
13	Iceland	56.4
14	Israel	56.0
15	Germany	55.8
16	Norway	55.6
17	New Zealand	54.5
18	Korea, Republic of	53.3
19	Australia	53.1

ρόφησης ή της συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο.

Έτσι οι μεγάλες επιχειρήσεις συνεχίζουν να καινοτομούν, απορροφώντας, πιθανόν με εξαγορά, δυναμικούς πυρήνες που φέρνουν μέσα στην επιχείρηση πνεύμα ανανέωσης και ανατροφοδοτώντας το περιβάλλον με δύναμη και «φρεσκάδα».

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ HR

Γι' αυτό και είναι πολύ σημαντικό οι μεγάλες επιχειρήσεις και ειδικά η διεύθυνση ανθρωπίνου δυναμικού, να διαμορφώνουν εταιρική κουλτούρα που να επιτρέπει τη διάχυση των νέων ιδεών, την έννοια της επιχειρηματικότητας με προσωπική

ευθύνη και την ασίγαστη επιδίωξη της καινοτομίας, διαμορφώνοντας έτσι ένα δημιουργικό κλίμα άμιλλας και συνεχούς βελτίωσης. Η ελεύθερη επικοινωνία «από έξω προς τα μέσα και από κάτω προς τα πάνω» είναι ένα βασικό εργαλείο διακίνησης ιδεών. Η επιβράβευση, η προβολή και η ηθική ανταμοιβή της «δημιουργικής σκέψης» και της αναζήτησης της καινοτομίας με μετρήσιμο όφελος, αλλά και η ανοχή στην αποτυχία κάποιες φορές, αποτελούν ενδεικνυόμενα μέσα αλλαγής εταιρικής κουλτούρας.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟ ΟΙ START-UPS

Έτσι λοιπόν, κάνοντας μια μικρή ανασκόπηση, διαπιστώνουμε ότι **οι ένοιοι της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας είναι αλληλένδετες, προβάλλονται ιδιαίτερος στην εποχή μας, αλλά δεν αποτελούν προνόμιο των νεοφυών επιχειρήσεων.** Τουναντίον, αποτελούν το χρυσό κανόνα όπου στηρίχτηκαν τεράστιες εταιρίες για να εξασφαλίσουν τη βιωσιμότητά τους, προσαρμόζοντας τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους στο πνεύμα της εκάστοτε εποχής.

Στην Ελλάδα δεν στερούμαστε εταιριών που καινοτομούν (BIC, Cocomat, Πλαίσιο, Pharmaten, Αθηναϊκή Ζυθοποιία κ.λπ.), ενώ οι Έλληνες επιχειρηματίες κάνουν για άλλη μια φορά δυνα-

μική ανατροπή του περιβάλλοντος με εξαγωγές, νέα προϊόντα, χρήση του Internet και πρόσβαση σε νέες αγορές.

Στον πολύ ενδιαφέροντα τομέα των νεοφυών επιχειρήσεων επίσης υπάρχει ένας θετικός αναβρασμός, σε σημείο που σε πρόσφατη ημερίδα του Υπουργείου Ανάπτυξης και του European Investment Fund σχετικά με τις "Greek ICT start-ups" όπως σχολιάστηκε, δεν μας λείπουν πια ούτε οι ιδέες ούτε οι ελληνικές μικρές εταιρίες ούτε η χρηματοδότηση. Αυτό που λείπει είναι η συγκράτηση του ελληνικού πνευματικού κεφαλαίου που φεύγει προς το εξωτερικό και η εύκολη μεταπώληση των νεοφυών εταιριών χάριν του γρήγορου κέρδους.

Πιστεύω ότι σύντομα θα ισορροπήσουμε ανάμεσα σε προσωπικές, καινοτόμους, πολύτιμες εταιρίες και μεγάλες, δημιουργικές, ευπροσάρμοστες στις απαιτήσεις του καιρού μας. Έτσι η ελληνική οικονομία, πιο «πλούσια» από ποτέ, θα ανέβει και στις κλίμακες διεθνούς Ανταγωνιστικότητας & Καινοτομίας.

**Η Αγγελίνα Μιχαηλίδου είναι τώως πρόεδρος της Δ.Ε. του ΤΟΓΜΕ της ΕΕΔΕ, Σύμβουλος Στρατηγικής Ανάπτυξης, Μέτορας Επιχειρηματικότητας & Καινοτομίας και μέλος της Εθνικής Επιτροπής GEW.*

Table 3: The Global Competitiveness Index 2013–2014 rankings

Country/Economy	GCI 2013–2014			
	Rank (out of 148)	Score (1–7)	Rank among 2012–2013 economies*	GCI 2012–2013
Switzerland	1	5.67	1	1
Singapore	2	5.61	2	2
Finland	3	5.54	3	3
Germany	4	5.51	4	6
United States	5	5.48	5	7
Sweden	6	5.48	6	4
Hong Kong SAR	7	5.47	7	9
Netherlands	8	5.42	8	5
Japan	9	5.40	9	10
United Kingdom	10	5.37	10	8
Norway	11	5.33	11	15
Taiwan, China	12	5.29	12	13
Ostar	13	5.24	13	11
Canada	14	5.20	14	14
Denmark	15	5.18	15	12
Austria	16	5.15	16	16
Belgium	17	5.13	17	17
New Zealand	18	5.11	18	23
United Arab Emirates	19	5.11	19	24
Saudi Arabia	20	5.10	20	18